

CINE SUNTEȚI VOI, MĂ, SĂ MĂ ARESTAȚI PE MINE?

În ziua de vineri, 22 decembrie, în jurul orei 12:00, sub presiunea revoluționarilor și convingși de Victor Atanasie Stănculescu, Nicolae și Elena Ceaușescu au părăsit clădirea Comitetului Central cu un elicopter, plecând într-o direcție necunoscută. Imediat au început să circule zvonuri potrivit cărora cuplul prezidențial se îndrepta spre Târgoviște. O mărturie inedită este aceea a lui Ilie Știrbescu, tapiter la Cooperativa Progressul, din Târgoviște. Împreună cu unul dintre fiii săi, Spiridon, elev de liceu, Ilie Știrbescu se întorcea în după-amiaza zilei de 22 decembrie de la grădina din care îi fusese răscosii pomii, intrucât zona urma să fie demolată și defrișată, inclusă fiind în planul de sistematizare rurală. De la un cetățean a aflat că „dictatorul a fugit de pe Comitetul Central cu un elicopter”. După ce se informează despre situația din țară, pornește împreună cu fiii săi spre sediul Securității unde verifică dacă nu cumva cuplul dictatorial se refugiasse acolo. Constată că cei doi nu sunt în clădire și ia măsuri de securizare. Dar la ora 18:00, Nicolae și Elena Ceaușescu intră pe poarta din spate a instituției, într-o Dacie. (E.D.)

Și așa m-am trezit, la ora 18:00, cu Nicolae și Elena Ceaușescu, care au intrat pe poarta din spate a Inspectoratului județean cu mașina, venind dinspre Râtoaia, comuna Bucșani. Deci ei au fost duși, preluați de la Protecția plantelor la ora 14:00 și au vrut să intre pe poarta din spate, dar atunci au pătruns și revoluționarii și au fost loviți de la spate de o mașină, ca să-i rețină, să-i prindă pe Nicolae și Elena Ceaușescu (...). El (Nicolae Ceaușescu - n.r.) a vrut să meargă în satul Ulmi, unde a fost arestat în ilegalitate. A fost arestat la Andor Niculiș, o fostă judecătore, la părinții acestuia. N-a mai cunoscut, fiindcă în satul Ulmi s-au construit case frumoase, au trecut ani mulți și el n-a mai fost pe acolo să revadă casa respectivă. Dar, în schimb, ieșiseră cetățenii la poartă și-și transmisese între ei ce se întâmpla la televizor și despre revoluția care era în acel moment în țară. Și ca să nu fie văzuți, cei doi subofițeri au luat măsura să le pună în cap câte o căciulă în cap, câte un fular, ca să nu-i recunoască lumea, cetățenii de pe stradă sau din mașinile care treceau pe lângă ei, iar Ceaușescu a dat dispoziție, când a văzut că se apropie o mașină din spate, mai cu viiteză, să meargă cu viteza mai mare. Au depășit 80 km la oră, îndreptându-se către București. Au traversat satul Ulmi, au ajuns în satul Adunați - acum îi spune Ilfoveni - acolo au vrut să intre într-o rezervă, dar la intrare era pus un fier ca să nu intre nimeni pe drumul forestier, deci acolo nu au putut pătrunde, așa că a dat dispoziție să meargă mai departe. A mers aproape de Nucet, și până în intersecția Nucet-Băleni este un drum pe care scrie „5 km Racoviță”. Au luat-o pe acolo; era un drum mai lătrălnic, care ieșea înspre Racoviță. A trecut pe lângă pădurea Negrași, a purtat o discuție cu cei doi subofițeri dacă nu cumva e pădurea de la Bolovani, unde este o altă rezervă... au traversat șoseaua Băleni, au ajuns în Bucșani, din Bucșani s-au oprit în satul Râtoaia,

Fugiti din București, Nicolae și Elena Ceaușescu au răstăcit prin județul Dâmbovița și au ajuns până la urmă în unitatea militară unde aveau să-și găsească sfârșitul FOTO: AGERPRES

pe malul râului Ialomița. Au stat acolo o perioadă mai lungă. Deci au ajuns acolo cam în jurul orei 14:30, și de acolo au pornit înapoi spre Târgoviște în jurul orei 17:30 (...).

Exact cum a arătat Spiridon, eu mă aflam în biroul inspectorului-șef, și la ușa aveam un soldat care făcea de pază. Eram singur. ceilalți revoluționari și copiii mei erau pe culoare, jos la intrare, la armamanet, fiecare deci unde îi organizasem noi să facă de pază. Și soldatul mă anunță: „Domnu’, domnu’, veniți repede, că în camera de alături au intrat Nicolae și Elena Ceaușescu și doi domni pe care nu-i cunosc!” Eu ies din birou să mă duc către biroul indicat de soldat... Întru în biroul respectiv, deschid ușa, dau bună seara, mi se răspunde, și se uită speriați la mine. Eu eram îmbrăcat într-o scrută de piele, într-un flanel maro, pantalon maro.

„Domnule, sunt trădat de elemente din afara graniței, știți și dumneavoastră ce se petrece la Timișoara...” „Da, tovarășe președinte! Știu!” Între timp ușa se deschide. Pe ușa apar: locotenent-colonel Conf Ștefan de la Militia județeană Dâmbovița; căpitan Boboc Ion, muncitor mecanic la Liceul auto „Grigore Alexandrescu” pe atunci. Dau și ei bună seara, Ceaușescu se vaită de ce se petrece la Timișoara și de cele întâmplate. Noi ne așezăm în linie în fața lor. Nici nouă nu ne venea să credem că a fost un moment când ne-am pomenit așa, deodată, cu ei! Și noi ne-am așezat în linie în fața lor. În fața noastră erau plutonier Paisie, sergent major Enache și Nicolae și Elena Ceaușescu. Toți erau în picioare.

Reprezențanți ai maselor populare

La un moment dat, locotenent-colonel Conf dă capul după căpitanul Boboc, fiind mai scund, și mi se adresează mie, ca reprezentant al revoluționarilor, al maselor populare: dacă sunt de acord să la facem o percheziție - lui Nicolae și Elena Ceaușescu. Îi fac semn din cap că da, și Ceaușescu observă acest lucru. „Cine sunteți voi, mă, să mă arestați pe mine? Sunt președintele vostru, mă, sunt secretarul vostru general, mă, sunt comandantul vostru suprem, mă! Cine, mă, sunteți voi?” Se recomandă întâi locotenent-colonel Conf: „Mă numesc locotenent-colonel Conf din partea Militiei județului Dâmbovița, dănsul se numește căpitan Boboc Ion de la UM 01378”, apoi ne recomandă și pe noi: „Dănșii sunt Știrbescu și Ionescu, reprezențanții maselor populare”. Că nu știam noi ce suntem atunci. Ne-am numit pe urmă revoluționari. La percheziția corporală nu li se găsește absolut nimic. Ba Nicolae Ceaușescu își dă paltonul jos; din palton scoate o agendă pe care mi-o prezintă locotenent-colonel Conf; o desface, o răsfăoiește, nu se observă nimic scris în ea. La prima vedere. Îi caută paltonul pe la rever, după care i-l pune pe scaun; în continuare îl caută în haină, că era în costum, și mai scoate o agendă pe care mi-o prezintă, și la care observăm că prima filă era ruptă. În continuare mai scoate o batistă, două stilouri, ceva ca o brichetă sau un emițător de

culoare maro, sculptat. Îl pune și pe acela pe masă. După percheziție Ceaușescu era foarte speriat; apoi ușa se deschide și apare maior Mareș Ion, de la UM 01378. Salută și spune: „Tovarășe președinte, noi vă asigurăm protecția!” Dar Ceaușescu era sătul de protecția pe care i-o asiguraserăm noi până la venirea lui, zice: „Da’ cine mai ești și tu, mă?” „Tovarășe președinte, sunt maior Mareș Ion de la UM 01378!” (...) „Bine, mă!” Și ia și el loc în rând cu noi.

Pentru cele bune și pentru cele rele

Între timp, telefonul sună. Se duce la telefon locotenent-colonel Conf. Un coleg deal al lui de la Militie sunase să vadă ce se petrece la inspectorat și cerea detalii. „Sunt ocupat, sună la centrală!” - și închide telefonul. Apoi ni se adresează nouă: „Dacă suntem de acord, să-l mutăm pe tovarășul președinte în camera de alături, că în acest birou există un telefon cu fir direct, ca să putem lua legătura cu unitatea militară.” Atunci ne-am convins de loialitatea militanului, și că în participarea lui la percheziție a fost mai întreprinzător ca noi, și a știut ce trebuie făcut în acele momente. Așa că ne-am mutat în biroul de alături, biroul comandantului adjunct al Militiei județene, colonelul Bălă, care nu se afla la sediu. Au intrat Nicolae și Elena Ceaușescu, cei doi subofițeri de miliție Enache și Paisie, eu și cu Ionescu. La ușa au rămas: maiorul Mareș, locotenent-

colonel Conf și căpitanul Boboc. Aveau misiunea să ia legătura cu unitatea militară, să pregătească mașina pentru escortă, să ne asigură nouă paza pe perioada cât Ceaușescu se afla în sediu, să nu pătrundă masele populare, că-l lănsau acolo, pe loc! Și atunci s-a luat măsura să se închidă ușile, să bage în interior pe cei care făceau parte din grupul de la inspectorat care asigurau paza, așa că au zăvorât ușile, iar alții au rămas afară să parlamenteze cu revoluționarii convingându-i că Nicolae și Elena Ceaușescu nu se află acolo. Între timp, în biroul de alături i-am poftit pe Nicolae și pe Elena Ceaușescu pe câte un fotoliu, eu iau loc pe o canapea de trei persoane cu sergent major Enache, pe colțul biroului se așează Paisie, iar la fereastră merge Ionescu. Ceaușescu își frământă mâinile, se uită în tavan, se uită la ceas, nu avea astâmpăr. La un moment dat ni se adresează la toți: „De ce m-ați adus aici, copii?” Răspund eu, că eram mai în vârstă: „Sunteți aici pentru cele bune și cele rele făcute, tovarășe președinte!” „Ce anume am făcut?” „Vă spun imediat. În primul rând ați ordonat să se traga la Timișoara, unde s-au omorât demonstranți, copii și oameni nevinovați, care nu participaseră efectiv la manifestatie. Același lucru l-ați repetat și în Capitală. De ce? Ce cereau manifestanții?” Ceaușescu răspunde: „Nu este adevărat!” „Cum nu este adevărat? Dumneata în calitate de președinte, de secretar general, de comandant suprem, minți? Dum-

neata nu ai voie să minți! Dumneata trebuie să spui adevărul! Securității dumneavoastră trag și în momentul de față în Capitală! Păcat că am televizorul în camera de alături, că v-aș fi arătat pe viu ce ați fost în stare să faceți din țara asta!” „Păi dacă au tras și trag securiștii înseamnă că și-au făcut datoria!” „Și-au făcut datoria? Ei, să știți că sunt comunist și toți care sunt în sediul asta sunt comuniști, dar noi n-am fi tras în propriul nostru popor!” „Dacă ești comunist, mă, ești un trădător!” „Trădător? Trădătorul cui? Pe cine trădez? Îmi trădez țara? Îmi trădez poporul? Nu! Te trădez pe dumneata, care ne-ai trădat pe toți!” Rămâne surprins de răspuns, își frământă mâinile, se uită pe tavan, era foarte aprins la față... la un moment dat zice: „Ia, spune, mă, și ce-am mai făcut?” „Ce-ați mai făcut? Vă spun imediat! Ați lăsat poporul fără mâncare, fără căldură! Pentru ce chinuți poporul în felul asta? Oțtează și zice: „Da, este just, este adevărat. Am fost obligat să-o fac.” „De ce?” „Am cumpărat petrol și gaze din URSS. Și am convenit să dau carne și alimente în schimbul acestora. Și din cauza rușilor sunt în momentul de față eu, cum, aici, între voi! Dar eu n-am făcut nimic, mă, pentru țara asta? Pentru Târgoviștea asta a voastră? V-am lăsat combinatul asta siderurgic, v-am lăsat platforma asta industrială, aici am fost arestat în ilegalitate, și aștea răspăta, mă, pe care mi-o acordăți voi mie?” „Da! - răspund eu. Este adevărat ce puneti, dar eu v-am spus de la început că sunteți pentru cele bune și pentru cele rele făcute. Pentru cele bune veți fi elogiați, iar pentru cele rele veți fi bătui să dați socoteală în fața poporului!” Rămâne surprins de răspuns. Intervine Elena Ceaușescu: „Hm, ai văzut dumneata oameni morți de foame?” „Este adevărat, oameni morți de foame nu am văzut, dar oameni rozând oase am văzut.” Și a început să se strâmbe la mine cu dispreț. Cu greață. Între timp, Ceaușescu își frământă mâinile, se uită pe tavan, nu avea astâmpăr. La un moment dat zice iar: „Și ia spune, mă, ce-am mai făcut?” „Ce-ați mai făcut? Ați ordonat demolarea satelor și a orașelor. Ați luat pământul oamenilor până la spatele caselor. De ce? Ca poporul, ca oamenii să nu mai aibă cu ce trăi?” Când i-am spus așa, a sărit din fotoliu ca ars, și vine cu pumnul din minile: „Și spune, mă, ce sate am demolat?” - cu mâinile așa, să mă strângă de gât. Eu salt mâinile să mă apăr: „Linștiți-vă, că vă spun imediat.” Aveam emoții. Eu aveam stupe și mergeam cu stupei în zona Bucureștilor. Cunoaștem de Snagov, de Otopeni, de 30 Decembrie, dar, în emoțiile alea, n-am putut să mă concentrez să-i spun. Între timp, Ceaușescu face o criză pe sistem nervos, se blochează și rămâne cu mâinile așa, la gâtul meu, și făcea: „Aaa, aaa...” „Aoleu - imi zic eu, asta moare! Ce mă fac? Intervine plutonierul Paisie: „Vedeți ce-ați făcut? Se poate întâmpla să-i plesnească un vas de sânge și amândoi o să fim trași la răspundere. Vă rog frumos să nu mai purtați discuții cu dănsul.” „Bine, n-am să mai port!”

Văzând Ceaușescu că ține cineva cu el, face câțiva pași înapoi și se retrage la fotoliu. Se așază întâi pe margine, pe urmă se retrage în interior.

Faceți ce vreți cu ei

Între timp intervine sergent major Enache: „Lasă-i, bre, să se liniștească! Lasă-i, bre, că-ți povestesc eu prin câte am trecut până am ajuns aici!” Asta ca să-mi distragă atenția să nu-l mai provoc pe Ceaușescu. Și a început să-mi povestească în fața lor cum i-a preluat de la Protecția plantelor, cum au fost interceptați (...) Între timp ușa se deschide din nou și apare colonelul Dureci, comandantul Militiei județene. În spatele lui, locotenent-colonel Conf Ștefan. Colonelul Dureci părăsi- se inspectoratul cu o stație de emisie-recepție la el, și a fost anunțat de centralistul inspectoratului să se prezinte de urgență la inspectorat, că Nicolae și Elena Ceaușescu se află în biroul domniei sale. Colonelul Dureci este informat de superiorii de la Ministerul de Interne că întreaga responsabilitate cu privire la cei doi Ceaușești îi revine: „Ioane, fă cu ei ce crezi! Arestează-i, dă-le drumul, pitește-i, te interesează?”. Maiorul de armată Mareș decide să îi mute pe cei doi la unitatea militară.

„Tovarășe președinte, noi aici nu vă mai putem asigura protecția, așa că este bine să mergem în altă parte.” Ceaușescu întreabă „Unde?” „La unitatea militară!” Elena Ceaușescu zice: „Nu, nu mai plecăm nicăieri de aici!” Ultimul cuvânt îl are Ceaușescu: „Nu, mergem!” Și atunci se ridică și Elena. Între timp, eu observ că Ceaușescu își uită mâinile pe birou. Zic: „Dați-i mânușile, sunt ale lui tov. Ceaușescu.” Nu i-am mai zis tovarășul președinte, secretar general, comandant suprem, iar acesta a zis: „Măi, nu - poate și pe un deștepă, și pe un deștepă” „măi foarte înrăit. Între timp eu observ că Ceaușescu încerca să se așadă la ușa lui, să iasă din birou. Eu încep să-l ăst în spate, „Ia, mă, mână de pămîne, că ești un trădător!” Fac un pasnapoi. Un pas înainte face plutonier Paisie, și el încercând să-i ridice paltonul la, mă și tu mână de pe mine, că și tu ești un trădător!” Iese pe hol să se îmbrace. Se îmbracă singur, așa, tanțos. Pînre noi. Eu mă uitam cam speriat că țecuse cam o jumătate de oră cât am purtat noi discuții acolo, să vad ce se petrece pe culoar. Ies din holul respectiv, scot culoar pe culoar, că aveam emoții. Pe culoar văd militari cu fața la perete, iar copiii mei se aflau cu fața spre biroul respectiv. Am prins curaj. Mi-am dat seama că e liniște, că totul este sub control. Și atunci am coborât cu Nicolae și Elena jos, că ne aflam la etajul unu, la indicația colonelului Conf - care ne-a arătat drumul pe unde trebuia să mergem, și am coborât și am ieșit în spatele inspectoratului, deci în curtea interioară. Cei care se aflau în fața inspectoratului nu ne-au văzut, că erau soldați postați în dreptul ușii, ca aceștia să nu vadă ce se petrece înăuntru, iar noi am coborât cu luminile stinse.

Fragmente din volumul
„În fața dumneavoastră -
Revoluția și personajele sale”
Varian Arachelion,
Editura Nemira, pag. 255-263

Două sau poate chiar trei luni de șampanie au fost trimise de conducere redacției române de la Radio France Internationale în după-amiaza zilei de 22 decembrie

broașe cele mai multe, însă știrea mondială numărul unu asta era: „Fuga din București a dictatorului român”. Nu numai colegii de la alte redacții ale RFI, ci și jurnaliștii

zgomotoase și mari cât o valiză soldătească, iar depeșele de la France Presse și Reuters ne veneau pe telex, un aparat voluminos și clăntănit de care astăzi doar

Nu mai exista decât un singur subiect - România. Chiar și radiouri ca „France Culture” și „France Musique” păreau să-și schimbat brusc profilul și să se fi

război civil în restul țării, era foarte palpitant, foarte emoționant, cu atât mai mult cu cât, ce surpriza, în România mai toată lumea părea să vorbească fran-

Secretul „trădării” generalului Vasile Milea

Generalul Vasile Milea, ministru al Apărării în momentul Revoluției, a fost toată cariera sa dator secretarului general al PCR. Acesta l-a iertat greșelile trecutului și l-a promovat. În timpul revoltei de la Timișoara și București, Milea a ezitat și a amânat executarea întocmai a ordinelor lui Ceaușescu. În ultima sa noapte, Milea a sunat neautorizat pe telefonul „roșu” în afara granițelor. „Informăm că ministrul Forțelor Armate a acționat ca un trădător împotriva independenței și suveranității României și, dându-i seama că este descoperit, s-a sinucis.” Aceste cuvinte le-au transmis crainicii Televiziunii Române și Radioului, la ora 10:45, în ziua de 22 decembrie 1989. Moartea generalului Vasile Milea rămâne unul dintre cele mai controversate și dezbătute momente de care atunci a atârnat soarta Revoluției române. Condițiile în care ministrul Apărării Naționale își pierdea viața în cea mai fierbinte zi a revoltei de la București rămân la fel de neclare și astăzi. Asasinat sau sinucide, moartea generalului Vasile Milea și atitudinea lui în timpul evenimentelor au făcut ca Revoluția română să nu se transforme într-un măcel. Generalul Vasile Milea era în acel decembrie 1989 ministru al Apărării Naționale, unul dintre cei mai puternici oameni ai momentului. Comandantul dur de care își amintesc subordonații a ajuns în fruntea ministerului după o carieră începută în 1947 ca elev al Școlii Militare de Ofițeri de Infanterie. A fost numit ministru la 16 decembrie 1985, cu exact patru ani înainte să izbucnească revolta de la Timișoara.

(Continuare în pag. a l-a)

(Continuare în pag. a l-a)

De la șampanie la îndoieli

1989. Pentru redacție - cum altfel decât cu șampanie am fi putut noi sărbători la Paris victoria revoluției de la București?! - dar și pentru protocol și reprezentare.

De îndată ce se anunțase fuga în elicopter a cuplului Ceaușescu, la serviciul în limba română începuse un veritabil pelerinaj. Nu se știa încotro plecaseră cei doi, nici care le erau planurile, circulau tot felul de zvonuri, fantastic-tene-

de la cele vreo șapte-opt alte radiouri care își aveau sediul în uriașa Maison de la Radio veneau să afle „direct de la sursă” informații despre ce se întâmpla în România. În redacția română erau totuși două telefoane, fiecare cu număr propriu, dar devenise imposibil să prinzi unul neocupat. Iar telefoane mobile pe atunci nu existau. Nici computere nu aveam, scriam la niște mașini electrice

bătrâni jurnaliști își vor mai fi amintind, probabil.

Deși era într-o zi de vineri, deși luni era Crăciunul și se făcuse „punte” până marți (fiindcă în Franța se lucrează a doua zi de Crăciun, ca și a doua zi de Paști, ca și pe 2 ianuarie...), toate radiourile, toate televiziunile, toate ziarele și publicațiile săptămânale franceze își dăduseră peste cap programele de sărbătoare pregătite din timp.

specializat în informații politice internaționale transmise cu suflul la gură. Un tsunami mediatic se prăvălise peste francezi, fie ei cititori de gazete, ascultători de radio sau telespectatori, ținându-i cu respirația tăiată câteva zile în șir. Macabre gropi comune, cu impace de-a valma, copii și mame laolaltă, zeci de mii (60.000) de morți, crâncene lupte de stradă la București, un fel de

țuzește. „Comme c'est curieux, comme c'est bizarre!” - suna o replică din „La cantatrice chauve” (Cântăreța cheală), piesa cu care debutase cândva un anume Ionescu, fost Ionescu, devenit academician francez... Fiindcă de a doua zi, de sâmbătă 23, capitala României începuse să se umple de ziaristi occidentali.

SECRETUL „TRĂDĂRII” GENERALULUI VASILE MILEA

(Urmare din pag. 1)

Când a plecat la armată era învățător suplinitor, după ce terminase Liceul Comercial „Mihail”. Fiind născut în 1927, la Lerești, județul Argeș, a simțit ca adolescent mărirea și decăderea regalității în România. În mai 1949 era deja sublocotenent într-o armată ce copia cu forță „Armata Roșie Eliberatoare”. Potrivit obiceiurilor vremii, până la sfârșitul anului a fost deja avansat locotenent. Apoi, doi ani, a urmat Academia Militară Generală, Facultatea Tancuri, absolvită cu calificativul „foarte bine” și diplomă de merit, ceea ce demonstrează ambiția și aplicarea sa spre studiu. A devenit în 1952 locotenent-major și apoi căpitan, maior în 1954, iar locotenent-colonel în 1956. La 30 decembrie 1962 a fost avansat la gradul de colonel, iar steaua de general-maior a căpătat-o în 1964, de Ziua Armatei.

Momentul de cumpănă

Din biografia lui Vasile Milea, cea oficială, lipsește însă ceva. Atât militari, cât și foști ofițeri de Securitate foarte bine documentați susțin că în 1964 Milea a trecut printr-un moment greu. A fost la un pas de a fi dat afară din Armată pe când comanda o unitate din Medgidia. Controlul Financiar Intern găsisse o deturmare de fonduri. Vasile Milea a dat ordin să se folosească niște bani pentru a se asfalta interiorul unității, aflată în noroie până-n gât. Ofițerii de Securitate chiar au găsit și legături mai mult decât suspecte între șantierul ad-hoc instituit în unitatea militară și folosirea soldaților la munci în folosul unor nomenclaturişti. Din această cauză, Milea a fost trimis în fața Consiliului de Judecată și, spun sursele citate, chiar a existat un raport de trecere a sa în rezervă.

Salvatorul Ceaușescu

Totul se petrecea, așadar, în orânduirea Gheorghe Gheorghiu-Dej. Dar acesta avea să moară, iar locul a fost luat de Nicolae Ceaușescu în 1965. Un aspect mai puțin cunoscut și din biografia lui Nicolae Ceaușescu este faptul că el a activat după război în armată, având gradul de general și fiind chiar ministru adjunct al Apărării. „Domeniul” de care se ocupa Nicolae Ceaușescu era politica internațională, în special relațiile cu America. „El era practic organul care se ocupa de relațiile cu America”, spune un fost colaborator al lui Ceaușescu. „Milea a fost foarte implicat în activitatea lui Ceaușescu, a ajuns la putere și a avut o mare influență asupra lui Ceaușescu”. Iar totul s-a dat uitării, încât astăzi, deocamdată, doar mărturiile ofițerilor amintiți mai pot dezvălui pată de-a lungul carierei generalului.

General controversat

Din 1965, Milea a „reapărut”, ajungând să conducă Armata din Transilvania. A devenit general-locotenent la 23 august 1969 și a fost numit șef de stat major al Gărzii Patriotice din România. După opt ani a mai primit o stea, cea de general-colonel. Apoi, în 1980, Vasile Milea este cel care a preluat comanda Marelui Stat Major, funcție din care avea să fie făcut ministrul Apărării în 1985. La comanda Marelui Stat Major, Milea l-a numit pe generalul Ștefan Gușu, un ofițer capabil, dar despre care ofițerii de Securitate spun că era rudă cu el. Se zice că șef al Marelui Stat Major ar fi trebuit să fie numit, după valoare și experiență, generalul Dumitru Velicu. Ca ministru al Apărării, Vasile Milea a luat câteva măsuri foarte contestate pe furiș în cazărmi, precum aceea că a redus norma de echipare cu 25% și a introdus sistemul detașărilor ofițerilor în economie. Totuși, în „era Milea”, Armata Romană s-a deschis către țările NATO, existând numeroase aplicații și vizite comune.

A ordonat „Trageți?”

La patru ani de când fusese numit ministru al Apărării, a izbucnit revolta de la Timișoara. La 17 decembrie, în baza ordinului dat de Ceaușescu, primul secretar al județului Timiș a cerut insistent generalului Milea ca Armata să fie scoasă în stradă pentru liniștirea manifestațiilor. Ministrul Apărării Naționale l-a refuzat inițial categoric, dar după câteva minute, ca urmare a ordinului lui Ceaușescu, Milea a revenit și a permis ieșirea Armatei, însă fără armament și muniție. În aceeași zi a încercat să afle ce s-a întâmplat cu adevărat la Timișoara de la Iulian Vlad și de la Tudor Postelnicu, dar aceștia nu i-au spus nimic. În schimb, Postelnicu l-a repropus lui Milea că ar fi raportat dezordinea de la Timișoara secretarului Comitetului Central, Ion Coman. La ora 13:30, din ordinul ministrului Apărării, Armata a intrat în stare de luptă.

Amenințarea lui Ceaușescu

În după-amiaza zilei de 17 decembrie a avut loc o ședință a Comitetului Politic Executiv (CPEX). Potrivit stenogramelor, Nicolae Ceaușescu i-a

Despre rolul jucat de generalul Milea în reprimarea manifestațiilor de la Intercontinental, martorii au dat declarații contradictorii

FOTO: AGERPRES

acuzat pe Milea, Postelnicu și pe Iulian Vlad de trădare, lăsată și nerespectarea ordinelor. „Ce au făcut ofițerii tăi, Milea? De ce nu au tras? La piciorare trebuia să tragă.” Generalul Milea a răspuns: „Am ordonat să nu se împartă nici un fel de muniție. Ceaușescu a replicat violent: „Căsi-der că ați trădat interesele țării, interesele poporului, ale socialismului și nu se poate așchionat cu răgând”. Știți ce ar ați așchionat cu răgând? Să vă dați în fața plutărilor de ex-utite. Pentru că ceea ce ați făcut... Înseamnă pactizare cu ați făcut... Dătorul a dat ordine inamice”. Dătorul a dat ordine inamice, ca, oriunde se încearcă vreo imitare, trebuie lichidată radical, fără nici o discuție”. „Am dat ordin să se scoarce și, dacă nu se supun, să se tragă...” într-o oră să fie restabilită ordinea în Timișoara!” (stenograma ședinței de la 17 decembrie). O dată cu lăsarea nopții, violențele de stradă au luat amploare, iar Milea a ordonat deschiderea focului de avertisment.

„Armata nu a acționat cum trebuie la Timișoara”

Corneliu Părcălăbescu, șeful Statului Major al Gărzilor Patriotice, declara în dosarul privind moartea lui Milea: „La 18 decembrie am fost chemat împreună cu generalul Milea la Elena Ceaușescu, care rămăsese practic la comanda (n.r. – Nicolae Ceaușescu era în Iran). Ni s-a cerut să prezentăm situația de la Timișoara. Generalul Milea a scos o listă ce reprezenta acțiunile militarilor, iar academiciana a reacționat și a spus: «Armata nu a acționat cum trebuie și a început să dea indicații ca și cum ar fi fost o mare strategie». Am fost convinși în acel moment că ministrul Apărării prelungea situația în interesul poporului”.

Fără uz de armă

La 19 decembrie, Ilie Ceaușescu, prezent la Timișoara, cerea într-o ședință ca Armata să rămână în stradă, pentru că „tulburările sunt provocate de elemente teroriste aservite intereselor țărilor capitaliste, scopul lor fiind răsturnarea socialismului și întoarcerea la capitalism”. Primul secretar al Republicii a fost luat ostatic de Radu. Generalul Gușu s-a dus să-l elibereze și a discutat cu muncitorii care cereau libertate, democrație și demisia lui Ceaușescu, dar este chemat înapoi de Ion Coman, la ordinul lui Milea.

La 20 decembrie, greva generală a fost declanșată. Revoltele s-au transformat în manifestații pașnice, iar generalul Gușu, cu aprobarea lui Milea, a interzis total uzul de armă. Militarii din dispozitiv au primit de la manifestanți pâine și apă. Forțele MAPN au permis trecerea coloanelor de manifestanți. Fraternizarea s-a produs. Cu aprobarea lui Milea, generalul Gușu a dispus retragerea trupelor în cazărmi, folosind ca pretext evitarea fraternizării.

Mitingul de la

21 decembrie

Sotii Ceaușescu, crezând încă în autoritatea lor asupra poporului, au dispus organizarea unui miting la București. Demonstrația de la 21 decembrie s-a transformat însă într-o degringoladă care a luat prin surprindere întregul aparat de stat. Piața

a fost evacuată și s-a organizat dispozitivul, format din forțe MI și Securitate, care trebuia să blocheze intrarea oamenilor spre sediul CC. Militarii mobilizați nu aveau asupra lor muniție de război. După-amiaza au loc primele incidente. Un camion militar a fost atacat. Un elev de la Școala de Securitate a fost rănit și au murit șapte manifestanți. După ce a fost informat despre incident, generalul Milea a interzis să se mai execute foc și să mai fie băgați în linia întâi militarii. „Dacă pleacă securitii, să plece și militarii”, a ordonat ministrul Apărării.

Ultima noapte

Noaptea de 21 spre 22 decembrie, ultima noapte a generalului Milea. Potrivit declarațiilor aflate la dosar, seara, în jurul orei 21:00, ministrul Apărării este chemat la Ceaușescu împreună cu Postelnicu, Părcălăbescu și cu Iulian Vlad. Potrivit declarației lui Părcălăbescu, Milea este așoptofat, „pentru modul defectuos în care acționase Armata pentru reprimarea demonstrațiilor de la Intercontinental”. „Au fost aduse șase tancuri din ordinul lui Milea pentru a face tot posibilul ca demonstrații să fie răspândite”, susține Părcălăbescu. Generalul Iulian Vlad a declarat în momentul anchetei că Milea era foarte agitat în acea zi. „Mi-a spus că a fost numit comandant al acțiunii de împrăștiere a demonstrațiilor”.

Cu tancul prin mulțime

„Umbră” lui de la Securitate ne-a spus că a ieșit pe la ora 23:00 din scara B a Comitetului Central, cu casca pe cap. În momentul în care a ajuns la dispozitiv l-a întrebat pe ofițerul Viorel Amăriucăi: „Ce se întâmplă?”

Acesta a răspuns că s-a dat foc. Într-un timp, un camion militar a intrat în mulțime. Ofițerul Direcției a IV-a spune că Milea l-a întrebat pe un maior de la regimentul de tancuri dacă poate să treacă peste baricadă. Ofițerul a încuviințat și Milea i-a spus mecanicului tancului ca, în momentul în care lasă mâna în jos, să treacă. Mecanicul a ambalat tancul și, la semnalul ministrului, a plecat cu mitraliera trăgând în plan orizontal. În schimb, mitraliera în termen Claudiu Dumitrescu declara în ancheta morții lui Milea că generalul i-a ordonat sefului său, locotenentul Șerban, spargerea baricadei făcute de demonstrații în Piața Universității. Dumitrescu susține că a mers cu primul tanc ce a intrat în blocadă și care apoi a luat foc, dar neagă faptul că s-ar fi tras cu mitraliera de pe tanc. Totul s-a terminat în jurul orei 12:30. Manifestanții au fost împrăștiați.

„Milea se simțea înjosit”

Iulian Vlad declara în dosar: „Când s-a terminat totul am coborât în stradă. Milea m-a văzut, a venit la mine, m-a luat în brațe și plângând mi-a relatat că e foarte afectat de cele petrecute”. A urmat în jurul orei 1:00 o ședință cu Nicolae și Elena Ceaușescu la etajul 1 al CC. „Ceaușescu era foarte satisfăcut. I-a dat ordin lui Milea să mobilizeze în continuare unitățile din București și din zonele limitrofe.” Imediat după ședință, Iulian Vlad și gen. Vasile Milea au stat de vorbă câteva zeci de minute. Potrivit lui Vlad, Milea se simțea înjosit ca el și Arma-

ta sunt folosiți pentru asemenea situații. Milea a urcat apoi la etajul 6 al CC. S-a dus în biroul lui Părcălăbescu. „Pe la 1:30 a venit la mine generalul Milea și mi-a spus că este foarte obosit. I-am oferit un ceai, după care mi-a spus că este posibil ca această demonstrație să ia amploare și că se va întâmpla ceva. După care s-a dus la biroul lui Ion Coman și s-a culcat.”

Telefonul fatal

După ce a plecat de la Părcălăbescu, ministrul Vasile Milea nu s-a culcat. Ofițeri de Armată și Securitate foarte bine informați ne-au declarat că generalul a pus mâna pe telefon. Pe „firul roșu”.

A luat legătura cu ministrul Apărării din Ungaria, Ferenc Karpatyi, și l-a întrebat dacă pregătește o invazie în România. Între cei doi miniștri ai Apărării era o legătură foarte strânsă. Mama ministrului ungar al Apărării trăia în România, într-o localitate transilvăneană, iar generalul Vasile Milea ordonase unor medici militari, dar și altor ofițeri din zonă să o viziteze, să i-l ducă medicamente și să aibă grijă să nu-l lipsească nimic. În cursul acestei ultime convorbiri, Ferenc Karpatyi a răspuns că nu pregătește o invazie, dar și să luate măsuri de precauție, având în vedere evenimentele din România. Discuția pe „firul roșu” se făcea întotdeauna autorizat. Dar generalul Milea nu a cerut avizul în acea noapte. Tehnologia era sovietică, iar centrala telefonică se afla la Kiev. Se înțelege, toate aceste convorbiri de „gradul o” erau înregistrate de KGB. Bineînțeles, pe teritoriul României erau „dublate” și de interceptările Securității.

„Să nu se tragă!”

Ofițerul de Securitate Ion Vătămănescu, insotitorul personal al lui Milea, declara în timpul anchetei că în dimineața de 22 decembrie, „în jurul orei 7:00, s-a primit telefon prin care i se ordona generalului Milea să se prezinte la Cabinetul 1. L-am trezit, i-am raportat ordinul și l-am ajutat să se echipeze. Mi-a spus: «Băi copile, nu mai pot!». Era parcă mai îmbătrânit din cauza oboselii acumulate”. La ședința-fulgur au participat Constantin Dăscălescu, Emil Bobu, Vasile Milea, Iulian Vlad și Tudor Postelnicu. Maiorul Alexandru Rafailescu declara că, după ședință, „generalul Milea a ieșit desfigurat. (...) A strigat să nu se tragă în mulțime. Să nu se răspundă la provocări, militarii să rămână grupați lângă tehnică”.

„Rezolv-o sau o rezolvăm noi!”

Ceea ce nu s-a scris în nici un raport oficial este că Milea a avut un prilej în care a dat în acea dimineață ochii numai cu Nicolae Ceaușescu. Conducătorul statului avea asupra lui Milea ascendentul reabilitării din 1964. Ofițerii de Armată și Securitate amintiți mai sus ne-au spus că dictatorul avea pe masă înregistrarea convorbirii dintre ministrul său și ministrul ungar, convorbire pe care nu o autorizase. În toate aceste zile, Nicolae Ceaușescu primise o avalanșă de informații despre agresiuni din străinătate asupra regimului său. Nemulțumit până atunci de modul în care ministrul Apărării îndeplinea ordinele sale, comandantul suprem a văzut prin acea înregistrare trădarea lui Milea. Astfel s-ar fi putut

explica în mintea lui Ceaușescu ezităările și amănările cu care ministrul coordonase acțiunile Armatei din acea perioadă. În acea dimineață, Ceaușescu l-ar fi spus lui Milea: „Rezolv-o sau o rezolvăm noi!”.

Epilog

Judecătorul: De ce dumneata l-ai făcut trădător, am auzit comunicatul care l-ai spus, prin care ai instituit starea de asediu, ca generalul Milea, trădător, s-a sinucis pentru a scăpa de răspundere, de pedeapsa dreaptă pe care o aștepta ca trădător.

Nicolae Ceaușescu: Pentru lămurirea dumneavoastră, trădătorul Milea...

Judecătorul: De ce nu l-ați judecat dacă era trădător?

Nicolae Ceaușescu: Pentru că atunci am constatat treaba aceasta, chiar în ziua respectivă. Și a plecat ca să aplice măsuri, vă spun asta pentru judecata dumneavoastră, dintr-un grup intreg și au venit ofițerii care erau cu el și ne-au anunțat că s-a împușcat. Și de-abia după aceea am constatat că n-a aplicat ordinele stabilite ca unitățile militare să-și facă datoria. (din stenograma procesului Ceaușescu)

Milea, la Pentagon

În 1986 a fost primul ministru al Apărării din Pactul de la Varșovia care a vizitat Washingtonul, încât spionii ruși se chinuiau, prin aeroporturile lumii, să afle enigmaticele întâlnirilor generalului cu demnitarii Pentagonului. Vizita din octombrie 1986 i-a intrigat pe ceilalți membri din Pact de care, de altfel, a fost ținută secretă. Generalul Vasile Milea prospecta piața pentru o eventuală modernizare a avionului românesc IAR 93 „Orion”, ba chiar s-a interesat de o achiziție a supersonicului F-15, dar și de sistemul de învățământ militar american. Atunci, spun surse bine informate, a avut un mesaj verbal de transmis președintelui american, Ronald Reagan, din partea lui Nicolae Ceaușescu. Ronald Reagan însă nu l-a primit la Casa Albă pe ministrul Apărării român și l-a cam plimbat. Motivul a fost acela că se afla în prag de alegeri și o întâlnire cu un ministru al Apărării din Pactul de la Varșovia i-ar fi afectat procente. Poate că nu întâmplător, în 1987, Nicolae Ceaușescu a respins, unilateral, „clauza națiunii celei mai favorizate”.

„În dimineața de 17 decembrie eram la Milea în birou și a sunat telefonul. Cred că era de la Cabinetul 1 sau 2, pentru că ministrul l-a adresat cu «Ordonati!», «Voi da ordin imediat», «Vă raportează că suntem pregătiți». Apoi a închis și mi-a spus: «Măi, Postelnicu ori e dezinformat, ori dezinformează, ce Dumnezeu o fi având?». A sunat din nou Ceaușescu, iar Milea a dat imediat ordin la Timișoara ca o companie de tancuri să se deplaseze spre centru, dar cu foarte mare atenție, ca nu cumva să se tragă sau să se întâmple vreo nenorocire. În seara zilei de 17 decembrie am primit telefonic ordin de la secretarul Ion Coman ca Armata să deschidă focul asupra demonstrațiilor, «fără nici o discuție, cu toate fermitatea». Am ordonat să nu se tragă.” (Generalul Ștefan Gușu – seful Marelui Stat Major)

Miruna PASĂ PETRU
Răzvan BELCIUGANU

(Urmare din pag. 1)

Ziarul *Liberation* avea să scoată o ediție cu denumirea în românește, „Libertate”. Un tânăr și foarte prompt canal tv francez, „La 5”, înregistrează o ascensiune de audiență pe cât de fulgerătoare, pe atât de meteorică, datorită tocmai dramaticelor transmisii în direct făcute de la București.

Se descoperea că România e o țară de francofoni (fără ca nimeni să observe enorma contradicție cu plângăreața afirmație stereotipă după care singura limbă străină învățată în școli sub comunism fusese rusa...!), dar se descoperea și că la Paris exista o destul de mare comunitate de români. În studiourile radiourilor și pe platourile televiziunilor fură astfel chemați mulți români stabiliți la Paris, în calitate de experți. Unii explicau cum stau lucrurile cu armata secretă a lui Ceaușescu, capabila de toate grozăviile fiindcă era compusă fie din orfani crescuți și educați într-un anume chip, fie din cruzi mercenari arabi.

Alții se specializaseră în descrierea tunelurilor și a altor subterane secrete din București, în așa fel încât să priceapă și francezii cât de cumplită e în România lupta dintre Bine și Rău. Când însă un canal de televiziune a făcut eroarea de a invita în platou, pentru o emisiune-dezbateri în direct, vreo 15-20 de intelectuali, artiști și scriitori româno-parizieni, a ieșit o asemenea grandioasă ciorovăială încât puteai crede că se va termina totul cu o încăierare în regulă, regula din epopeea eroi-comico-satirică a lui Budai-Deleanu. Păruiala ce părise iminentă n-a avut totuși loc.

Și nu doar șampanie primise redacția română de la RFI. P-dg-ul (prescurtare pentru „președinte-director general”), care ținuse să vină el însuși și să ciocnească, foarte emoționat, o cupă cu noi pentru marele eveniment petrecut la 2.000 de km distanță, dăduse dispoziție serviciilor tehnice să facă o instalație care să ne permită recepționarea televiziunii române devenite și oficial onomastic „liberă”. Și se făcuse. Rapid. Se făcuse o racordare, o legătură, nu știu cum, o conexiune, ceva prin Italia, ne uitam uluiți, buimaci, parcă visam, la ce se transmitea la București. Ce se vedea, ce se auzea era de neînchipuit, un amestec de chermeză și apocalipsă. Esențialul era însă că

De la șampanie la îndoieli

„dictatorul a fugit!”, cum anunșase la televiziune poetul Dinescu. Părise de neclintit, dar în numai câteva ceasuri avea să devină un biet bătrân autostopist pe la Titu și Găiești... Dar asta vom afla mai târziu.

Atunci, la 22 decembrie 1989 și în zilele următoare, dădeam și noi informațiile auzite la televiziunea română „liberă”, le completam, când era cazul, cu depeșele agențiilor occidentale și cu declarațiile oamenilor politici din toată lumea, fiindcă pentru toți România părea să fi devenit preocuparea unică și obsedantă. Politicienii francezi erau și ei foarte activi, poate și pentru că în acel moment Franța deținea ceea ce avea să se cheme „președinția prin rotație” a Uniunii Europene, pe atunci cu doar 12 țări membre și încă numindu-se Comunitatea economică europeană.

Un val uriaș de solidaritate și compasiune a fost rezultatul imediat al acestui copleșitor interes public, ale cărui proporții în Franța n-au mai fost atinse de atunci încoace de nici un alt eveniment intern sau internațional. Reversul a fost însă neașteptat de rapid și de o mare violență. După ce în seara zilei de Crăciun francezii aflaseră și ei, ca și românii, de executarea cuplului Ceaușescu și văzuseră apoi imagini statice ale cadavrelor celor doi, ei aveau să aibă privilegiul mondial de a fi fost primii care să vadă filmul integral al lamentabilului „proces” stalinist de la Târgoviște și secvența insuportabilă a împușcării. Fără să trezească vreo simpatie pentru cei doi, acest film a creat însă o stare de neîncredere față de noile autorități, dacă nu chiar de repulsie. Mai mult. Caseta (sau o copie a înregistrării originale) fusese sterpelită prompt și cu abilitate revoluționară și vândută pe sub mână unui canal francez de televiziune. Odată aflat și acest amănunt sordid, ce dovedea că la București se și intrase într-o logică particulară a „economiei de piață” fără frontiere, compasiunea și solidaritatea au început nu doar să se micșoreze, ci au luat și forma unei suspiciuni generalizate față de ceea ce petrecea ori părea că se petrece la București.

Pentru câțiva dintre jurnaliștii de la secția română de la RFI, în mod natural mai pricepuți în decodarea semnelor unei lumi din care ei nașii proveneau, momentul cheie a fost adeziunea public declarată a ambasadorului român de atunci la Paris, Petre Gigea, față de „revoluție”. După ce trecuse pe la două-trei televiziuni, unde recitase un text probabil învățat pe de rost despre ura lui față de Ceaușescu, dragostea pentru democrație și atașamentul pentru abia constituitul FSN, acest ambasador a ajuns și la Casa Radio. A trecut din studio în studio, de la un radio la altul, a ajuns și la RFI. Era un individ masiv, corpulent, abia mai respira, încât credeam, când a ajuns să fie interviuat și pentru emisiunea în limba română, că e la un pas de apoplexie. Nu venise totuși singur, era străjuit de două persoane atletice, care îl susțineau să nu cadă (sau îl țineau să nu fugă, cine știe), câteodată, când avea de urcat scări, aproape că îl țineau, îl luau pe sus. „Nu mai pot, nu mai pot!”. I-am auzit gemând, în românește, pe ambasador. Răspunsul unuia dintre cei doi, oarecum printr-o dinți, scrâșnit, a fost fără apel: „Trebuie! Haidel!”. Iar ambasadorul se supunea ordinelor celor doi.

Cum să mai ai îndoieli?!

Mircea IORGULESCU

DIN BANCOTECA „EPOCI DE AUR”

Un simplu banc sau o premoniție?

Decembrie 1989 debutase sub semnul unei amarnice dezamăgiri la scară națională. La câteva luni de la momentul triumfal în care Nicolae Ceaușescu anunșase poporul că România și-a achitat intergal datoria externă, mult speratele măsuri de relaxare tot nu se iveau... Mai mult, Congresul al XIV-lea al partidului, de la care poate unii mai sperau ceva, nu clintise nici unul dintre taburile ideologice, dovadă a consecvenței (sau a încăpățânării?) cuplului suprem de a ține totul sub control.

Zvonurile alarmiste se înmulțeau, în condițiile în care, rând pe rând, conducătorii partidelor frățești din statele comuniste erau debarcați, mai mult sau mai puțin spontan, lăsând locul unor noi lideri despre care (cel puțin) se bănuia că fac parte din grupul „reformatorilor”. În plus, semnalele, tot mai insistente și tot mai categorice, privind conflictul deschis dintre Nicolae Ceaușescu și liderul de la Kremlin nu prevesteau nimic bun. Sărbătorile Crăciunului și ale Anului Nou păreau sortite să stea sub semnul acelororși privațiuni și opreliști cu care păream să ne fi obișnuit deja.

În acele zile, ale începutului de decembrie, a circulat un banc, lugubru în felul său, dar care, rememorat prin prisma evoluției evenimentelor, pare a fi, mai degrabă, o premoniție.

Așadar, la o coadă – firește, în fața unui magazin cu de-ale gurii! – unui

domn mai în vârstă i se face rău. Cu chiu-cu vai, cei aflați pe acolo îl fac să își vină în fine. După care, bineînțeles, încep discuțiile.

– Tătaie – îi spune un tânăr –, dacă știi că stai rău cu inima, de ce nu ai rămas pe-acasă? Ce cauți la coadă, vrei să dai de bucluc?

– Și la cumpărat mâncarea de fiecare zi cine să meargă? – răspunde cel interelat.

– Păi, să meargă cuoana matele. Ce are, îi cade rangul?

– Nu mai am nevastă, mi-a murit acum cinci ani. Nici copii și nici nepoți nu am. Nu mai am pe nimeni, vai de capul meu.

– Atunci mergi la o cantină a pensionarilor.

– Aș merge cu, dar trebuie să iau spontan, lăsând locul unor noi lideri despre care (cel puțin) se bănuia că fac parte din grupul „reformatorilor”. În plus, semnalele, tot mai insistente și tot mai categorice, privind conflictul deschis dintre Nicolae Ceaușescu și liderul de la Kremlin nu prevesteau nimic bun. Sărbătorile Crăciunului și ale Anului Nou păreau sortite să stea sub semnul acelororși privațiuni și opreliști cu care păream să ne fi obișnuit deja.

– Dacă e pe așa, împușcă-l. Sau otrăvește-l, își dă altceva, mai categoric, cu părerea.

Atunci de undeva de pe la marginea cozii, se aude o voce hotărâtă: – Nu, nu! Mai întâi pe EA și pe urmă pe EL!

Serban CIONOFF

JA ÎN CARE ARMATA A AVUT CINCI MINISTRI

La 22 decembrie 1989, după moartea lui Milea, Armata l-a avut în frunte. În fruntea armatei dictatorului, Ilie Ceaușescu, preluat comanda generalul Stănculescu în timp ce șeful Marelui Stat Major, Ștefan Gușă, era izolat la Comitetul Central la televizor, generalul Militaru ordona: „Opriti măcelul!”. În numărul de astăzi și citi alte mărturii zguduitoare ale lui Direcției de Informații la Intrat momentul Revoluției, viceamiralul (r) Ștefan Dinu.

momentele mai importante petrecute în netul ministrului Apărării în ziua de decembrie 1989, după fuga dictatorului, au următoarele. Către ora 13:30-14:00 generalul locotenent Eftimescu Nicolae, primul șef al șefului MSTM, care făcuse parte din a operativă de la CC al PCR, a dat pur și simplu buzna în cabinet, înlăturând draperiile camuflaj de la ferestre și strigându-ne: „Nu s-a terminat. Deși eram avertizat asupra cuplului Ceaușescu, l-am întrebat totuși a întâmplat și dacă era posibil să ne zice situația mai concret. Văzându-l pe Ilie Ceaușescu, după câteva clipe de ezitare ne-a spus că sediul CC al PCR a fost ocupat de luționiari, unitățile militare sunt alături de populație, șeful statului a fugit cu un elicopter, ceilalți membri ai CPEx sunt arestați, el personal n-ar fi putut ajunge la minister, dar sprijinul unui grup de revoluționari și împreună cu un TAB al Armatei.

Generalul Stănculescu reia comanda

La scurt timp, în birou a intrat gen. Victor Stănculescu, îmbrăcat în haine civile și cu un picior în ghips. Nu știam că în aceeași zi șeful statului, înainte de a fugi, îl numise în funcția de ministru al Apărării. Fără a ne adresa vreun cuvânt, generalul Stănculescu a ocupat scaunul de la capătul mesei de consiliu pe care, de regulă, stătea numai ministrul Apărării. Primele lui cuvinte au fost: „Știți probabil ce s-a întâmplat. Acum vă rog să lăsați singur cu generalul Ilie Ceaușescu”. Eu și generalul Eftimescu am părăsit bucuriile cabinetului, fiecare îndreptându-ne spre birourile noastre. Cu aproape o oră mai târziu colonelul Lepădat din DIA mi-a relatat că, aflându-se în anticamera cabinetului, a apărut la un moment dat generalul Stănculescu, ordonându-i să-l conducă pe generalul Ilie Ceaușescu într-o încăpere mai desăvârșită pentru a fi la adăpostul eventualelor atitudini impulsive ale unor cadre din minister. În realitate, Ilie Ceaușescu, care nu avea altă viadă decât că era fratele dictatorului, ca măsură de prevedere, fusese arestat pentru o perioadă mai mare, fiind în cele din urmă eliberat. Revenind în biroul meu, generalul Paul Șarpe, primul locțiitor al șefului DIA, mi-a adus la cunoștință ultimele știri transmise prin radio și tv ce-mi scăpaseră mie pe timpul că eram însoțit pe generalul Ilie Ceaușescu. Eram momente când la radio și tv se transmiteau știri întrerupte și imagini de neastăvârită ucurie și entuziasm, la vestea fugii lui Ceaușescu și ocupării sediului CC al PCR.

Coruț cel confuz

După o spontană îmbrățișare cu generalul Paul Șarpe, prima măsură luată în Direcția scoaterea de pe pereți a portretului și a statuielor dictatorului, precum și a volumelor din biblioteca apărute sub semnătura sa. Toate acestea au fost depozitate într-o încăpere de lângă biblioteca documentară a Direcției. Este foarte important să amintesc aici că, după aproximativ o oră, a cerut să intre la mine șeful Biroului Contrainformații, maiorul Pavel Corut, care aparținea în acea vreme de Departamentul Securității Statului. Am să redau textual discuția cu acest ofițer de Securitate. Mai întâi mi-a pus întrebarea: „Tovarășe amiral, dumneavoastră ați dat ordinul de a se scoate portretul și operele tovarășului Ceaușescu din Direcție?”.

„Am apucat să-l spun decât un „da”, intru în birou, încercând regulile elementare ale disciplinei militare, m-a întrerupt, adresându-mi-se, într-o vizibilă stare de nervozitate: „Nu credeți, tovarășe amiral, că vă priște? Eu vă atrag atenția că nu se știe încă de partea cui vor cădea zarurile”. A fost rândul meu să-l întrerup din judecățile lui aberante, adresându-i întrebarea, retoric, desigur: „Dar dvs. vă mai îndoiți de faptul că soarta lui Ceaușescu este deja pecetluită? Și dacă aveți îndoieli în această privință, păstrați-le pentru dvs. și nu vă mai amestecați în treburile Direcției”. După această întâlnire, am chemat ofițerul cu probleme de organizare-mobilizare, ordonându-i să preia armamentul și muniția de la ofițerii CI-ști și să le depoziteze sub cheie, să sigileze fișetele cu documente și să limiteze accesul acestora în DIA.

Intervalul de timp care a trecut de la fuga lui Ceaușescu până la constituirea noilor organe provizorii ale Puterii de stat în structurile Armatei s-a caracterizat prin unele trăsături, mai puțin cunoscute publicului. Pretutindeni, bucuria schimbării regimului totalitar era însoțită și de alt simțământ, acela de teamă la gândul, absurd, desigur, că neva ar putea să-l readucă pe Ceaușescu în funcțiile avute. Totodată, nu puteam fi indiferenți nici față de orice fel de schimbare. În regim totalitar poate fi schimbat cu un alt regim totalitar de stânga sau de dreapta, mai radical sau mai moderat, sau în cazul cel mai fericit, cu un regim democratic.

Mai multe centre de comandă

Îngrîșirea celor din Armată era accentuată și de unele, să le spunem, întâmplări cauzate în MAPN și MSTM, greu de descifrat în acele momente deosebite de tensionate. Anormală și sau cel puțin confuză a apărut situația la nivelul conducerii Armatei.

După moartea generalului Milea, de drept la comandă urma primul adjunct și șef al MSTM, generalul maior Ștefan Gușă. El însă în dimineața zilei de 22 decembrie se afla încă la Tir Neșoaia, revenind în Capitală abia după-amiază, mergând, nu știm la a cui sugesție, la fostul sediu al CC al PCR și încercând să ia de acolo legătura și să conducă Armata.

Generalul Stănculescu (stânga) a președ, înainte să se fugă, Ceaușescu l-a numit ministru al Apărării. În mod normal, în lipsa ministrului, la comanda Armatei ar fi trebuit să se afle Ștefan Gușă, șeful Marelui Stat Major

FOTOGRAFII: AGERPRES

Or, este clar că acolo era lipsit complet de cele necesare conducerii, de mijloacele speciale de legătură, de documente topografice, de tabelele cu cifruri și coduri, de informațiile autentice din teren și, mai cu seamă, nu dispunea de un aparat de Stat Major. Apariția generalului maior Gușă, la sediul CC al PCR, alături de generalul Iulian Vlad, a produs în MAPN și la MSTM, în primele momente, o anumită derută, nedumerire, negăsindu-i o justificare logică, nici din punct de vedere militar și nici politic. Cum am mai spus, la MAPN către ora 13:30 și-a făcut apariția, cu un picior în ghips, generalul Victor Stănculescu, care după reținerea într-un regim de arest a generalului Ilie Ceaușescu s-a instalat în cabinetul ministrului Apărării. Cu dezinvolturnă i-binecunoscută, generalul Stănculescu a început să exercite atribuțiile ministrului. Prin urmare, începând din 22 decembrie ora 10:00 și până către sfârșitul zilei de 23, la apariția grupului „Militaru”, armata era comandată din două puncte diferite, de două personalități, e drept de cel mai înalt rang militar, dar nici unul nu avea legitimitatea funcției. În așteptarea nominalizării oficiale a ministrului, după toate regulile militare, cel ce asigură funcția de ministru este șeful MSTM și numai în absența acestuia alți adjuncți pot să-l înlocuiască. Deci singurul îndreptățit a prelua conducerea Armatei în acele momente era generalul Gușă.

Asumarea acestei funcții de către generalul Stănculescu, obiectiv vorbind, era un abuz. Se știa doar că în nici o Armată modernă din lume adjuncții din domeniul asigurării tehnico-materiale sau din sfera logisticii nu pot înlocui pe miniștri, pentru simplul motiv, dar esențial, că ei nu cunosc planurile operative de ansamblu ale Armatei. Singura justificare putea fi doar numirea verbală de către Nicolae Ceaușescu a generalului Stănculescu ca successor al lui Milea, cu puțin timp înainte de a fugi cu elicopterul. Or, fuga dictatorului anula de la sine acea numire, dacă ea a fost cu adevărat făcută. După cele aflate ulterior, la numire n-au fost prezente decât trei persoane: Ceaușescu, Elena Ceaușescu și generalul Stănculescu, numire a cărei valabilitate a încetat în momentul dispariției lui Ceaușescu.

„În plus, asupra celor doi generali, planau”, firește pe nedrept, numeroase acuzații în legătură cu victimele de la Timișoara, ceea ce făcea și mai dificilă exercitarea atribuțiilor ce și le-au asumat după 22 decembrie.

Ceata lui Militaru

Totodată, cred că în acele zile s-a produs și o altă eroare, aducerea în minister, probabil pentru înlocuirea de cadre de conducere din MSTM și direcțiile centrale ale generalului Nicolae Militaru, însoțit de un numeros grup de rezerviști, majoritatea cu studii în URSS sau care suptaseră diferite sancțiuni, desigur, unele nemeritate.

Cu excepția unora dintre aceștia care se bucurau în armată de un larg prestigiu și autoritate morală și profesională, ca de exemplu generalii Vasile Ionel, generalul Logofatu, Ion Gheorghe, Chelaru, mulți dintre cei reactivați, în afară de vârsta înaintată, erau și depășiți de problemele armatei, iar alții reveneau chiar cu gândul de a se răfui cu foștii lor camarazi sau șefi, care credeau ei că ar fi contribuit la îndepărtarea lor din armată. În ceea ce-l privește pe generalul Militaru, în rândurile Armatei se știe că el a fost victimă unor acuzații plătute de serviciul de contrainformații ce aparținea Securității, motiv pentru care chiar se bucura de simpatia multor cadre militare. Printre acestea se număra însuși ministrul Apărării, generalul Milea, și unii comandanți de armate și arme. Din păcate, la venirea sa a făcut câteva mari erori. Ca de exemplu, încă de la apariția sa la televiziune, la 22 decembrie, după-amiază, dovedind o totală necunoaștere a situației, făcând un apel către generali din armată, le cerea acestora să înceteze imediat măcelul în țară, ceea ce dădea de înțeles că Armata era vinovată pentru sutele de victime din zilele confruntărilor din decembrie 1989. De altă parte, făcându-și cunoscută intenția numirii unor generali pensionari în funcții de conducere, în detrimentul celor tineri, care își așteptau de ani de zile rându-l la avansări și promovări, și-a atras opoziția cadrelor aflate în funcții. Toate acestea erau însoțite și de un stil de lucru autoritar, exagerat, propriu generalului Militaru, transmiterea de ordine peste capul șefilor de compartimente, care, adesea, nici nu mai erau consultați.

Aceste erori au determinat o stare de spirit deosebit de tensionată, iar drept consecință au apărut necunoscutele scrisori anonime, care contestau în termeni categorici prezența generalului Militaru în fruntea Armatei.

Punerea în discuție a scrisorilor mențio-

nate în două întruniri ale ofițerilor din MAPN și MSTM, o inspirație de tip bolșevic în primii ani ai Armatei Roșii, întruniri desfășurate în prezența reprezentanților noilor organe ale puterii, au pus în evidență nepopularitatea generalului Militaru în Armată și, în consecință, el a fost silit în februarie 1990 să părăsească MAPN.

Prin urmare, chiar la nivelul cel mai înalt al Armatei s-a creat o situație critică, și aceasta în momentele când confruntarea cu forțele ce se opuneau revoluției (perioada 22-26 decembrie) atinsese cota cea mai ridicată. De bună seamă, marile unități și unitățile din dispozitivele de apărare și-au îndeplinit corespunzător misiunile, dar nu putem să nu observăm că dacă și la vârful armatei ar fi existat de la început o conducere unitară, dacă n-ar fi existat atâtea suprapuneri de ordine, unele contradictorii, în mod sigur s-ar fi evitat erorile și sacrificiile inutile, iar situația ar fi intrat sub control într-un timp scurt. După cum se știe la puțin timp după căderea întinerului în ziua de 22 decembrie, principalele instituții publice și de stat au devenit ținta unor puterice atacuri din partea unor forțe necunoscute în acele momente. Inițial, procedeele folosite erau de tipul guerrillei urbane, ulterior însă, ne-am convins că acțiunile acestora sunt mult mai complexe, întrunind toate elementele unui război terorist și de diversiune: acțiuni armate cu foc real și simulate, diversiuni radio-electronice și diversiuni psihologice.

Diversiune

asupra militarilor

Diversiunea armată s-a făcut simțită în toate localitățile țării prin executarea de foc real, de regulă la adăpostul întinericului de către grupuri neidentificate, însoțit totodată de numeroase simulatoare menite să deruteze și să amplifice panica în rândul populației. Diversiunea radio-electronică simula în spațiul aerian și maritim ținte agresoare, blocând și dezorientând sistemul de radio-lept al apărării antiaeriene și având drept consecință numeroase alarme false și un mare consum inutil de muniții. Diversiunea psihologică s-a concretizat în punerea în circulație a mii de zvonuri și știri false ce urmăreau, pe de o parte, blocarea instituțiilor statului cu responsabilități în domeniul siguranței statului, iar pe de altă parte să creeze o permanentă stare de groază și nesiguranță în rândul populației.

Trebuie să subliniem aici o tristă și dureroasă realitate: Armata nu avea pregătirea specială anti-tero pentru a interzice din fașă acțiunile terorist-diversioniste, iar trupele de securitate, unitățile speciale USLA și, de fapt, toate unitățile MI și DSS, create pentru acest gen de misiuni au dispărut, în mod miraculos, făcându-și apariția după evenimentele din 22-25 decembrie. În legătură cu aceasta s-au încercat multe justificări, între care asocierea de către demonștranti a numelor de „teroriști – securiști”, ceea ce i-a obligat să se ascundă pentru protecția lor și a familiilor lor, argument altfel credibil. S-a spus, de asemenea, că practic MI și DSS au trecut imediat în subordinea MAPN, conducerea foștelor acestora căzând în responsabilitatea Armatei. Și acest argument pare logic, de altfel a și fost speculat cu dibăcie de propaganda potrivnică Armatei. În realitate însă, subordonarea Securității hoțărâșă în acel moment era o utopie, care a fost de folos mai mult celor ce aveau să-și ascundă propriile fapte abuzive și activități represive la adresa unei populații nevinovate.

Securitatea s-a ascuns

după fustele Armatei

Decizia privind luarea în subordinea Milităriei și Securității de către Armată probabil că nu urmărea alt scop decât să dea un semn populației că cele mai temute și represive instituții ale dictaturii au încetat oficial să mai existe. De preluat, au fost preluate de Armată doar sediile principale și unitățile cu activitate oficială, deci numai ce se vedea din aiseberurile unui serviciu de informații. Altfel spus, în toată lumea aceste servicii secrete sunt adevărate labirinturi, un număr foarte redus de oameni cunoscându-le ascunzăturile. Și atunci ne mai putem pune întrebarea, de ce Armata nu și-a exercitat atribuțiile de for tutelare cu toată autoritatea? Raspunsul este unul singur și de la sine întins. Ajungând în acest punct deosebit de complex, să încercăm o recapitulare a situației Armatei în zilele fierbinți ale lui decembrie.

Ea trebuia, în primul rând, să respingă acțiunile terorist-diversioniste și să aperse

Eroii cercetași

De altfel, urmările n-au întârziat să apară, imediat după încetarea acțiunilor terorist-diversioniste. În unități și comandamente și-au făcut apariția grupuri de cadre sub denumirea de CADA, care invocând dorința lor pentru democratizarea Armatei, promovau tot felul de idei anarhice și reguli în exercitare a actului de comandă a Armatei, de tip bolșevic (crearea de organe colective, alegerea comandanților, adoptarea deciziilor cu acordul lor etc.). Îmi îngădui să deschid o mică paranteză în legătură cu așa-zisa „democratizare a Armatei”. Ideea democratizării Armatei, e drept, sună frumos, ba chiar pare a fi impresionantă și incantătoare. Este însă total greșită. Armata a fost și rămâne un instrument specializat, este structurată, dotată și condusă după reguli proprii organizării militare, destinat apărării țării. Statul pe care-l slujește și îl apăra trebuie să fie democratic, Armata trebuie să fie de un înalt profesionalism și oricând gata să-și îndeplinească misiunile de către organele democratice ale statului respectiv. Revenind la succesiunea evenimentelor din seara zilei de 22 decembrie, trebuie să menționăm că DIA, pe lângă misiunile sale de informare prin subunitățile de cercetare, și-a adăugat și o altă misiune, aceea de participare nemijlocită la apărarea unor puncte vitale din complexul MAPN, situate în Drumul Taberei din Capitală. Din ordinul MSTM a fost adus de la Batalionul 404 Cercetare prin parașutare în dispozitivul inamic – Buzău un detașament de 37 de militari. Din cauza gravelor carențe în organizarea primirii întârzierilor, a lipsei de legătură, a stabilirii unor semnale și parole de recunoaștere, detașamentul ajuns în fata ministerului a fost întâmpinat cu foc din două direcții: din spate de către doi teroriști și din față de propriii apărători, erori plătite scump cu trei morți și doi răniți din rândul militarilor de la Buzău. Ulterior, la București a fost chemat și detașamentul ce revenise de la Timișoara, efectivul cercetașilor de la Buzău sosiți în sprijinul apărării din Capitală, totalizând 78 de luptători.

Staff depășit de evenimente

În legătură cu activitatea acestor luptători, se mai impune o explicație. Când o subunitate sau o unitate intră în componența unui sistem de apărare, alături de alte unități, acestea intră automat în subordinea celor ce comandă dispozitivul respectiv. Nu este permis ca o subunitate să primească ordine din mai multe puncte de comandă. Tot astfel, subunitățile de cercetare și de Buzău, intrând în dispozitivul de apărare al MAPN, a trecut din subordinea DIA în subordinea grupei operative a Marelui Stat Major, singura instruită să comande, e drept, temporar, acțiunile acestor subunități. Ca profesionalismul acestei grupe

operative în frunte cu șeful ei a lăsat uneori de dorit, că acest staff a fost depășit de complexitatea unor evenimente, a fost din nefericire o problemă plătită scump. Ireproșabil și-au îndeplinit cercetașii la care ne referim misiunile independente, executate izolat, în afara dispozitivului comun: apărarea terasei clădirii centrale a MSTM (care adăpostea în acele zile organele provizorii ale noii puteri) precum și luarea sub protecție și pază a unor centre și laboratoare ce dețineau substanțe toxice, radioactive și culturi de viruși. Personalul de specialitate din secțiile de profil de la Spitalul Militar Central, Victor Babeș, Cantacuzino, Fundeni, Institutul de cercetări medico-militare și altele, își mai amintesc probabil și acum de acei cercetași-parașutiști cu beretele albastre care, învingând toate pericolele, frigul și oboseala, au rămas la posturile încredințate spre apărare, până la 31 decembrie 1989.

Interesul vecinilor

Ca instituție cu responsabilități de cercetare și cunoaștere în continuare a situației militare din jurul granițelor țării, DIA, deși angrenată într-o serie de probleme interne, a ținut permanent sub control activitatea din apropierea frontierelor noastre. În legătură cu aceasta, două țări vecine manifestau un interes mai mare față de evenimentele din România: Ungaria și URSS, fiecare având motivațiile sale, altele decât o tentativă de invadare a teritoriilor românești. În pofida existenței unor opinii potrivit cărora Ungaria aștepta doar un moment prielnic pentru a revendica Transilvania, datele de cercetare radio-electronică și alte surse nu semnalau nici o primejdie la granița cu România. E drept că în zilele din decembrie 1989 cele mai multe telefoane și solicitări de contacte cu partea română au venit din partea Ungariei, între care ministrul Apărării, șeful Marelui Stat Major, locțiitorii acestora, ziaristi, atașatul militar la București și alții. De asemenea, din partea Ungariei s-au oferit cele mai multe ajutoare în alimente, îmbrăcăminte, medicamente, tehnică etc. Gesturile vecinilor maghiari, din nefericire, în loc să fie luate cum erau, așteptau și mai mult suspiciunea unor oameni. Analizele interne ale Direcției pe spațiul Ungariei arătau clar că fiind cu totul improbabilă o acțiune militară asupra țării noastre din acea direcție. După opinia mea, sensibilitățile și interesul spontan al Ungariei pentru România nu avea altă explicație decât grija unui stat pentru conaționalii săi aflați pe teritoriul altei țări în criză. În ceea ce privește URSS, nici aceasta nu putea fi indiferentă față de evenimentele din România, dar interesul ei în plan militar părea deosebit de prudent și reținut, ceea ce sugera faptul că ea cunoștea bine ce se întâmpla și probabil știa până la un anumit punct și finalul acestora.

Ștefan Dinu, viceamiral (r)

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri, numai cu

JURNALUL NAȚIONAL

CEL MAI CITT ZIAR DE CALITATE

www.jurnalul.ro

10,9

LEI

Cărțile se distribuie la chioșcuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

Teroriștii din '89, controla de la Moscova

Comandanții Armatei Roșii au transmis „teroriștilor” care acționau în România, în decembrie 1989, ordinul de încetare a focului, pentru că „finta” fusese anihilată. Viceamiralul Ștefan Dinu, șeful DIA, dezvăluie cum șeful Marelui Stat Major rus le-a trântit telefonul în nas românilor și cum lui Ceaușescu i s-a dus însulă înainte de proces, pentru a nu intra în comă diabetică.

După cum se știa, s-au făcut multe speculații în legătură cu un presupus ajutor militar cerut URSS de conducerea provizorie a României, formulare falsă, o denaturare premeditată a ceea ce s-a solicitat.

Înainte de a încerca reabilitarea adevărului în această privință, vreau să reamintim câteva schimbări ce au avut loc începând cu 1985 în politica externă sovietică. Una dintre cele mai apreciate schimbări a fost renunțarea la politica de forță și amenințarea cu forța, la linia dură în relațiile internaționale. În același timp, s-a dat o largă dezvoltare relațiilor de cooperare economică, tehnico-stiințifică, bazate pe avantaje reciproce.

Prin urmare, se putea concluziona că reformele din Uniunea Sovietică, începute în 1985, au avut ca efect inclusiv renunțarea la soluțiile militare în raporturile cu aliații din tratat, astfel că, după opinia mea, Uniunea Sovietică nu numai că nu pregătea nici o intervenție militară, dar nici dacă am fi cerut o noi ea nu ar fi recurs la aceasta soluție.

Telefon la Moscova

Revenind la presupusa cerere a „ajutorului militar sovietic”, analiza datelor vremii demonstrează zis, ci doar de o sondare a opiniei sovietice într-o problemă concretă, precisă, „Terorismul”, făcută în disperarea nepuinței noastre în confruntarea cu acel inamic nevăzută, dar care lovea de pretutindeni.

Concret, faptele s-au derulat astfel: după o noapte de confruntare cu teroriștii, spre amiaza zilei de 23 decembrie, generalul Eftimescu Nicolae, locțiitorul șefului Marelui Stat Major, i s-a cerut ca, prin legăturile militare existente, să pună întrebarea Statului Major General sovietic „dacă s-ar putea conta pe un eventual ajutor militar împotriva teroriștilor”. Pentru această legătură telefonică a fost solicitat col. Mircea Dumitru, cunosător al limbii ruse, legăturile având loc din Cabinetul MAPN, în prezența mai multor persoane din organul provizoriu de conducere creat cu o zi mai înainte. La capătul celălalt al firului a răspuns generalul Moiseev, șeful Statului Major General sovietic. La întrebarea pusă, acesta a răspuns fără ezitare: „O asemenea problemă poate fi discutată numai la nivelul guvernelor”, convorbirea luând sfârșit neașteptat de repede. Mai cunosător că până la amiaza aceleiași zile nu mai apărut nici o reacție nici din partea rusă, nici din partea română, până când generalul Gușă, sesizat probabil de cineva, l-a chemat pe col. Mircea în biroul său, unde ordonanța lui Eftimescu și cu numele generalului Moiseev și s-a transmis că „el, generalul Gușă, în calitate de șef al Marelui Stat Major al Armatei Române, declară că nu a cerut și nu va cere nici un ajutor militar sovietic”. Din spusele col. Mircea rezulta că generalul rus ar fi vrut să mai spună ceva, dar brusc parcă s-a răzgândit, închizând telefonul.

„Dezinteresul” rușilor

O analiză obiectivă în contextul confruntărilor din acele momente cu teroriștii ne ar conduce în mod logic la următoarele concluzii:

În primul rând rezulta limpede că ideea consultării StMG rus în problema teroriștilor era o sugestie colectivă a celor care au constituit cu o seară înainte o conducere provizorie, la care s-a ajuns într-o situație disperată, dar ea se limita la o întrebare, la un sondaj pentru a se ști dacă ei, sovieticii, dispun de echipaje și tehnici de luptă antiteroristă, care la o eventuală cerere să ne vină în ajutor. Dacă s-ar fi urmărit obținerea pe ascuns a unui ajutor militar sovietic, logic, din cei prezenți în noul organ s-ar fi găsit câțiva buni cunosători ai limbii ruse care puteau să se adreseze direct Moscovei.

Reține atenția, totodată, atitudinea generalului Moiseev, de fapt a conducerii militare sovietice, care dovedea un dezinteres față de problema ridicată de români. Era de mirare cum conducerea militară rusă, care altă dată se folosea de orice pretext pentru a recurge la soluții militare, de această dată, când ocazia s-a ivit, ei rămăneau indiferenți. Două motive puteau explica acest dezinteres:

Primul motiv putea fi acela că românii n-au formulat o cerere concretă, ci doar tatonau posibilitățile unui ajutor, în plus, făcându-se greșeala de a bate la usa unui organism fără putere de decizie.

Al doilea motiv, poate cel mai important, era acela că Statul Major General sovietic nu era străin de prezența grupurilor ce desfășurau la noi acțiuni de tip terorist sau de diversivne aeriană și radio-electronică.

După opinia mea, soluția la adresa terorismului de la noi se afla, e drept, tot la mână conducerii politico-militare sovietice, eventual și a altor aliați cu care se coopera, dar nu prin aducerea de unități militare rușesti, ci pur și simplu prin transmiterea semnalelor de încetare a acțiunii acelor grupuri neidentificate.

Semnificativ, în acest sens, mi se pare indiferența afișată de generalul

Oficial, nu se știe până în ziua de azi nici cine-a fost teroriștii, nici cine l-a controlat

FOTO: Joel Robine/AFP/MEDIAFAX

Moiseev cu prilejul amintirilor convorbiri telefonice. Mai ales la primirea mesajului din partea generalului Gușă, generalul rus n-a considerat necesar nici măcar să confirme că a auzit sau că a înțeles mesajul, închizând sec telefonul, gest nemaiîntâlnit în relațiile dintre statele majore ale armatelor noastre.

Securiștii din umbră

Desigur, nu este exclusă participarea la acțiunile diversionist-teroriste și a altor grupuri sau chiar indivizi izolați autohtoni, de exemplu din rândurile unor structuri sub acoperire ale Securității sau Militei, care, luate prin surprindere de ocuparea sediului CC și lipsite de legăturile obișnuite cu centralele lor ierarhice, să fi acționat pe cont propriu, după niște planuri de intervenție a care valabilitate a încetat de îndată ce dictatorul a fugit.

Această ipoteză care, după noi, cei în fața Marelui Stat Major, pare cea mai probabilă, s-a confirmat, devenind o certitudine imediat ce s-a transmis știrea că în 25 decembrie cuplul dictatorial a fost judecat și în aceeași zi a fost executat. În mod miraculos, rafalele de foc pornite din armamentul individual, armamentul automat cu muniție luminoasă, simulatoarele de toate categoriile, activitatea piratească radio-electronică, zvonurile alarmiste etc. treptat s-au stins, astfel încât în noaptea de 26/27 decembrie și în următoarele se mai puteau auzi la mari intervale de timp câte una-două focuri de armă.

Era dovada că „oaspeții” străini, dar și „fanaticii” autohtoni și-au încetat activitatea, primii socotind probabil că și-au îndeplinit misiunile avute, iar cei autohtoni înțelegând că nu mai au pentru cine să lupte, și unii, și alții reușind să steargă cât mai bine urmele crimelor lor. Și trebuie să recunoaștem că în modul cum au acționat, prin ingeniozitatea acțiunilor combinate la care au recurs, prin conjugarea lăturilor reale cu cele simulate și măiestria dovedită în diversiunea aeriană, radio-electronică, prin panica, deruta și haosul provocate în rândul populației, toate acestea au demonstrat că cei ce ne-au vizitat, ca și cei autohtoni – puțini câți or fi fost ei, au arătat în do-meniul războiului diversionist-terorist un înalt profesionalism. Misterul dispariției fără urme a acestora, imediat după anunțarea eliminării dictatorului, este în acest sens cea mai convingătoare dovadă.

De ce n-au

mai tras teroriștii

Referitor la judecarea cuplului Ceaușescu, la graba cu care s-a organizat procesul și s-a organizat sentința, deși personal n-am avut nici un rol în adoptarea sau executarea ei, totuși ca unul care am fost în bună parte la curent cu procesul, mi-a simț dator a face câteva considerații.

Mai întâi, nu se poate ignora contextul în care a avut loc acest proces. Populația revoltată, cu sprijinul Armatei și a unei părți din unitățile MI, eliberaseră principalele instituții ale regimului dictatorial, trecând împreună cu Armata la reorganizarea și apărarea lor. Membrii CPEx fuseseră reținuți și puși sub control, dar Nicolae și Elena Ceaușescu dispăuseră, marele public și, desigur, cei fideli, nu știau unde sunt. În acest timp, mi-a strâzi și în jurul obiectivelor intrate sub controlul populației și al Armatei, grupuri de indivizi de origine necunoscută acționau masiv cu foc real sau simulat, producând zeci și sute de victime în rândul populației și al Ar-

matei. În fața unui asemenea inamic, Armata nu putea rezolva problema decât parțial, respectiv apărarea din punctele fixe încredințate, interzicând ocuparea acestora de către teroriști-diversioniști. Rămăneau nerezolvată problema urmăririi și capturării acestor grupuri, chestiune mult mai complexă, ce necesita o pregătire și o dotare adecvată a unităților.

Într-o situație normală, ministerul de Interne ar fi trebuit să rezolve urmărirea și capturarea acestor grupuri, dar fie că în ei nu se putea avea încredere, fie că nici MI nu s-aș putea de suficiente forțe pentru această misiune.

După cum s-a văzut, un ajutor în acest sens din exterior (mai ales din partea Uniunii Sovietice), pe lângă faptul că nu era agreat, nici măcar la nivel de consultanță, acest ajutor probabil că ne-ar fi fost refuzat, din motivele la care m-am referit anterior.

Începerea acțiunii teroriste în România avea să-și găsească soluția tot pe plan intern și anume prin lipsirea motivațiilor care stăteau la baza acțiunilor acestor grupuri. Era clar că după fuga dictatorului cei ce dirijau acțiunile teroriste urmăreau unii apărarea regimului totalitar și readucerea lui Ceaușescu, alții, dimpotrivă, eliminarea imediată a acestuia și, totodată, abandonarea politicii comuniste dictatoriale.

Pregătiri pentru

judecarea lui Ceaușescu

Ca unul care am trăit situațiile dramatice din acele zile, am înțeles că autoritatea provizorie constituită nici nu avea alternativă. S-a aflat în situația ca: ori să se organizeze un proces public pregătit din timp, cu parcurgerea tuturor procedurilor, timp în care, însă, după toate indiciile, grupurile teroriste ar fi provocat alte numeroase victime; ori să organizeze un proces rapid, după procedurile situațiilor revoluționare și executarea imediată a sentinței, având-se convingerea că va înceta imediat vărsarea de sânge.

Se înțelegea că varianta aleasă nu putea fi alta decât cea care pune la capăt pierderilor inutile de vieți nevinovate, adică eliminarea cuplului dictatorial. Decizia pentru eliminarea cuplului Ceaușescu, „pripită și nedreaptă”, cum a fost etichetată la adesea, după opinia mea, cu toate că a fost luată sub presiunea unor sângeroase confruntări de stradă, a fost însoțită totuși de procedurile posibile în acel moment. Sunt în acest sens edificatoare și următoarele însemnări.

Se știa că Nicolae Ceaușescu suferea de un diabet avansat, viața și activitatea lui cotidiană depinzând de dozele corespunzătoare de insulină. Fuga lui precipitată l-a adus în situația de a nu avea acest medicament fără de care, după un timp, intra în comă. După aprecierea medicilor era posibil ca Ceaușescu, până în dimineața zilei de 25 decembrie, să intre în comă. Prin urmare, era obligatoriu ca în noaptea de 24 spre 25 decembrie medicamentul să ajungă la Târgoviște și să i se administreze lui Ceaușescu, pentru a-l păstra în toate facultățile sale mintale în vederea proiectatului proces de judecată.

Operațiunea „Insulina

pentru Ceaușescu”

Sarcina transmiterii medicamentului, într-un desăvârșit secret, mi-a revenit mie. Către orele 18:00 din ziua de 24 decembrie, generalul Gușă m-a invitat la biroul său. Am coborât la etaj unde își avea cabinetul șeful MSM. Era în compania generalului Iulian Vlad. După o întrebare banală „Ce mai

e nou?”, generalul Gușă mi-a făcut discret semnul să trec într-o altă încăpere, în spatele cabinetului. L-am așteptat acolo timp de câteva minute.

Venind în încăpere, a scos dintr-o servietă un mic colet în care se aflau 6-8 flacoane și circa 3-4 seringi, spunându-mi că eu trebuie să organizez trimiterea lor la Târgoviște, la unitatea unde se afla Nicolae Ceaușescu. Precizându-mi că în afară de el, eu și cel de la care s-a primit coletul, nu mai știu nimeni de această problemă, mi-a cerut să-i spun cum vad eu îndeplinirea acestei misiuni, dar că trebuie să aibă loc într-o deplină siguranță și discreție. L-am rugat mai întâi să-mi spună ce se află în acele flacoane. După ce mi-a spus că este insulină, mi-a precizat că nimeni din cei ce vor participa la misiune nu trebuie să cunoască concret ce transportă și cui îi este destinat medicamentul. Am procedat astfel:

Într-un plic pânzat, căptușit într-o dublură albastră, am introdus flacoanele și seringile de unică folosință. Pe plicul sigilat s-a scris cu majuscule: „Tovarăș Ceaușescu, v-ați uitat medicamentele!”.

Acest plic a fost introdus într-un alt plic mai mare tot pânzat, adresat comandantului unității de la Târgoviște, col. Kemenici, care era rugat, la primirea corespondenței, să dea un telefon fie șefului MSTm, fie șefului DIA, pentru precizări.

Ofițerul desemnat pentru această misiune – col. Ștefan Gheorghe –, știa doar că are de transmis un document strict secret colonelului Kemenici la Târgoviște. Nu cunoștea însă conținutul plicului. Confirmarea ajungerii la destinație urma a fi telefonul comandantului la MSTm. Și, într-adevăr, către ora 1:30 din 25 decembrie, am fost sunat de col. Kemenici, care m-a întrebat ce să facă cu plicul. I-am cerut să-l deschidă, iar cel de al doilea plic să-i fie prezentat destinatarului, adică „oaspetelui” pe care îl avea în unitate.

În decembrie 1989, Puiu Radu, un tânăr din Hunedoara, continua să confecționeze antene parabolice. Câștiga foarte bine. Nu bănuia nici un moment că în scurt timp va trece prin cea mai groznică experiență a vieții sale.

Teroriști și țapi ispășitori

Tânără familie Radu locuia în apropierea unei unități militare din Hunedoara. În data de 22 decembrie 1989, la unitatea militară s-au înregistrat primele victime. În noaptea aceea, asupra casei s-a tras. „Deja, în 22 decembrie seara, la unitatea militară muriseră oameni. Cred că încercaseră să găsească un tap ispășitor, să găsească teroriști. Sunt sigur că s-au împușcat între ei. Am învelit fetițele în pătură și așa am dormit, la baza geamului. Nu puteai să pui palma pe perete să nu fie un glont. Abia așteptam să se facă dimineața”. Își amintește Puiu Radu. Dimineața, au luat decizia să plece din casă. În ziua de 23 decembrie au împărțit distribuțiile mâncare, tăiaseră un porc. Apoi, au plecat la un prieten. A doua noapte, soldații au tras, din nou, asupra casei, în care au intrat și cu transportoarele. „Am mers acasă să iau niște lucruri, am făcut cinci drumuri în ziua aceea, am trecut prin câte 3-4 filtre, eram verificat strict. Toți vecinii își părăsiseră casele. În 24 decembrie, cu toții am decis să

Dovada primirii de către Nicolae Ceaușescu a plicului și a administrării dozelor de insulină se întemeiază pe două probe certe. Plicul cu restul medicamentelor mi-a fost readus mie de colonelul Ștefan Gheorghe, care l-a recuperat de pe masa la care au stat timpul procesului Nicolae și Elena Ceaușescu. În plic s-au găsit două flacoane consumate și două seringi folosite. Același plic apare și în cadrul filmului cu procesul de la Târgoviște, mai precis în momentul când, pronunțându-se sentința, Elena Ceaușescu, ieșită din fire, azvârle pe masă poșeta și un plic. Era plicul cu restul de medicamente de care am vorbit.

Mă simt aici îndatorat să corectez memoria generalului (r) Kemenici care, obosit, probabil, de tracasajul anchetelor ce l-au vizat, a dat alte interpretări cu totul eronate chestiunii transmiterii și administrării medicamentelor lui Nicolae Ceaușescu. În câteva apariții televizate, nu știu din ce motive, ofițerul a declarat mai întâi că nu cunoaște de nici un medicament care să-i fi fost transmis lui Ceaușescu, iar cu alt prilej lasă a se înțelege că dumnealui ar fi prevenit o tentativă de eliminare a dictatorului prin intermediul unor substanțe toxice.

Înclin a crede că, în prima declarație, colonelul Kemenici a înțeles greș întrebarea moderatorului, luând drept o acuzație la adresa sa, iar cea de a doua declarație reprezintă o încercare a sa de a-și atribui merite inexistente. Era mai simplu și de mai mult folos cred să se spună așa cum s-au putut vedea faptele.

Un înțeles al sec. al XVIII-lea spune că „adevărul trăiește aidaoma ființelor vii, numai în tălăsie; dacă îl mutiliezi, devine un cadavru”, deosebită pe care domnul Kemenici, în ignoranță sa, n-a putut-o evita. Reluând firul relațiilor mele, este cred de prios să mai demonstrez că scopul urmărit prin administrarea medicamentelor a fost îndeplinit.

„EȘTI ARESTAT!”

mergem să vedem ce a mai rămas din casele noastre”.

„Veniți la corpul de gardă!”

Nici prin cap nu îi trecea ce avea să urmeze. „Când am ajuns în fața unității militare, un soldat cu arma a venit la mine. Eu aveam o plasă în care erau două sticle, în care urma să iau lapte pentru fetele mele. «Sunteți tovarășul Radu? Tovarășul comandant vrea să vă vorbească. Să veniți până în corpul de gardă». M-am dus după el. Imediat după poarta unității era un alt soldat cu arma, care mi-a zis «Ești arestat! Măine sus!». Inițial, am crezut că este o glumă. Am început să răd. Mă gândeam «Comunist nu am fost. Din UTC m-au dat afară pentru că nu făcui dimineață». Își amintește Puiu Radu. Dimineața, au luat decizia să plece din casă. În ziua de 23 decembrie au împărțit distribuțiile mâncare, tăiaseră un porc. Apoi, au plecat la un prieten. A doua noapte, soldații au tras, din nou, asupra casei, în care au intrat și cu transportoarele. „Am mers acasă să iau niște lucruri, am făcut cinci drumuri în ziua aceea, am trecut prin câte 3-4 filtre, eram verificat strict. Toți vecinii își părăsiseră casele. În 24 decembrie, cu toții am decis să

„Vei fi executat!”

A stat așa cinci zile. Din două în două ore îl puneau să dea declarații. Erau patru declarații, considerați com-

Sarcini pentru Stănculescu

Desigur că, în vâltoarea evenimentelor din decembrie, multe acțiuni s-au produs spontan, fără un plan stabilit dinainte. În ceea ce privește judecarea cuplului Ceaușescu, eu cred că această acțiune a început să se contureze ca necesară din noaptea de 22 decembrie, iar în zilele următoare, 22-24 decembrie, lua deja forma unui plan destul de concret.

Trebuia deci mai întâi să fie menținuți soții Ceaușescu într-o stare de sănătate care să permită judecarea lor și totodată filmarea procesului, cu scopul de a fi transmis pe posturile de televiziune.

De altă parte, cineva de încredere din Armată, dar și cu mare autoritate, trebuia să coordoneze tot ceea ce era legat de procesul în sine. A fost desemnat în acest scop general colonel Stănculescu Victor, cel mai potrivit în acel moment sub toate aspectele: autoritar, organizat, ferm, spontan dar profund în gândire și curajos, uneori chiar riscant de curajos.

În dimineața zilei de 25 decembrie, către orele 8:30, în biroul meu și-a făcut apariția însuși generalul Stănculescu, care, într-o vizibilă stare de agitație, parcă vorbindu-și singur, spunea ceva în felul: „... așa cred ei că eu nu sunt sincer, că așa trăda? Ei bine, am să demonstrez acum cine și cum sunt”. Apoi, parcă trezit dintr-un vis, m-a întrebat cine a fost de la mine, noaptea trecută, la Târgoviște, să-l pun în legătură cu el. I-am spus numele colonelului Ștefan Gheorghe, care, anunțat de ofițerul de serviciu, s-a și prezentat după câteva minute. Generalul Stănculescu i-a ordonat să se pregătească și să fie gata să-l însoțească la Târgoviște într-o misiune importantă.

După aceea m-a rugat să-i trec legăturile telefonice în camera din spatele biroului meu, dar acolo nu aveam sistemul prizelor pentru astfel de transfer, în schimb cablurile erau suficiente pentru telefoanele dorite, care puteau fi aduse la distanțe de peste 10 metri. Din acea încăpere, generalul Stănculescu a organizat întreaga activitate pentru desfășurarea procesului cuplului Ceaușescu: convocarea persoanelor din complet de judecată și a celorlalte personalități din suita completului, locurile de întâlnire, mijloacele de transport terestre și aeriene, trasee de deplasare, semnale de recunoaștere pentru CAAT și aviație și altele.

Nu știu dacă toate acestea erau sau nu într-un plan dinainte stabilite. Dar convorbirile generalului Stănculescu, clare, sigure, fără nici o ezitare, demonstau o siguranță categorică. Ușa dintre biroul meu și încăperea din care se vorbea fiind deschisă, din cauza firelor de telefon, am observat și am auzit totul. Generalul Stănculescu avea în față agenda, probabil prevederile unui plan dat de noua conducere a țării pe care dumnealui trebuia doar să le execute. Firește, unele situații apărute neașteptat, pe parcurs, au fost în cele din urmă rezolvate, dar l-au și făcut, pe bună dreptate, obiectul unor repetate critici postdecembriste.

O nouă identitate

pentru Gică Popa

În continuare, socotesc util să rețin atenția și asupra grijii noii conduceri

pentru protejarea vieții celor în cați în procesul lui Ceaușescu.

Pentru început, s-a încercat ca, filmul televizat să fie eliminat și cadrele cuprinzând completul de decată și cele cu asistență, respect generalul Stănculescu, Gelu Voiculescu, Virgil Măgureanu și măsură de altfel justificată; dar, în gur, filmul nu mai era destul de vingar, născând numeroase se de întrebare; se putea crede că este ba de un scenariu intruchipând de trucaje. De altă parte, a existat ideea că Gică Popa, judecătorul pronunțat sentința de condamnare moarte a soților Ceaușescu, să fi dispărut, scop în care DIA, cu ac MAE, să-l trimită cu întreaga fam misiune cu un alt nume într-o îndepărtată, pe alt continent: perioadă de timp, până la lansar în exterior (n.r. – Mexic), i s-a pre, chiar un apartament la Hotelul Hicul al Armatei, unde să locuiască.

Eram într-un stadiu de pregă avansat, un nume nou, un CV nou, nou loc de muncă etc., urma de, facem demersurile pentru obținere acreditării unde trebuia să mearg.

Sinuciderea ne-a șocat pe toți care pregăteam lansarea lui în exterior și oricât m-am străduit să-i înțeleg motivele, n-am reușit. Senzația mea este că moartea generalului Gică Popa este tot atât de suspectă pe cât a fost cea a ministrului Apărării, generalul colonel Vasile Milea, și ea ar trebui, în respectul datorat adevărului istoric, să fie clarificată.

În sfârșit, acum, spre finalul paginii lor de față, mi-aș îngădui și un scurt comentariu la adresa unor autori, în ale căror lucrări sau declarații, întam plator sau nu, se strecoară tot felul de erori în capitele ce se referă la Armată în revoluția română. Am citit sau am ascultat multe afirmații care nu au nici o legătură cu realitățile trăite de Armată în decembrie. Mi-fost dat să văd la unele emisiuni te imagini de-a dreptul penibile, în care ei intervievați, cu fețele învâpate de alcool, în loc să dea socoteală pentru ce au făcut sau pentru ce n-au făcut, făceau acuzații la adresa Armatei.

Pentru a nu lungi comentariul meu, să-mi dați voie a constata o situație de-a dreptul paradoxală. Cei care nu cu mult timp în urmă înțeau în lanțuri presa, radioul și televiziunea, cei care atunci controlau și impuneau cenzura tuturor tipăriturilor, astăzi, sunt primii care abuzează libertatea presei.

Și pentru că, auzind o minciună, cum spune un vechi proverb, ar echivala cu fuga după ce ai văzut o crimă, se impune, ca o datorie a fiecăruia, a lua atitudine critică și față de o falsificată realitate din decembrie 1989. Parafrazându-l pe Voltaire, le-a putea spune: „Domnilor, vă deprobiăm cu toată energia spusele, fiți fără grijă, vă vom apăra până moarte dreptul vostru de a le rostori”.

Încheind amintirile mele desizilele Revoluției Române din decembrie 1989, îmi exprim convingerea Armata s-a dovedit și de aceasta de la trecerea acestui prag istoric, înțuția ale cărei interese au fost și rămas fundamentale legate de interesele țării, de viitorul poporului român. Ea se manifestă și astăzi ca cea mai activă instituție a nației, pentru gărirea proceselor de eliberare a României în familia democrațiilor occidentale.

Ștefan Dinu, viceamir

de 28 decembrie ne-au spus că nu execută, la ora 17. Ne-au scos în spatele corpului de gardă. Legați mâinile, la ochi și cu plutonul de execuție în față. Pentru prima dată în viață am început să plâng. Lângă mine era un țigan, care încerca să mi se consoleze că a văzut la televizor moartea prin împușcare a cea m-uoară. Mi-a trecut toată viața prin față. Mă gândeam la copiii mei, care ar fi suferit toată viața. Întrebam că ceasul din cinci în cinci minute. Mă gândeam «Ce păcat că nu am avut parte de nici o zi de libertate! Doar că zisă trăiesc în România liberă! Cănc am făcut nereguli am scăpat de securiști și milițieni, iar acum mo nevinovați».

Și la 17 fără 5 am auzit forțat venit și ne-au dezlegat. Ne-au b în corpul de gardă și ne-au spus: „fost judecați și ați fost găsiți nevinovați”. Nu m-am bucurat. Am fost convins că ne vor împușca în unitate. Ne-au dat drumul. Tremuram. Pășeam și aveam impresia că pășesc pe o bandă”, povestește Puiu Radu. S-a îmbolnăvit, a stat două săptămâni în spital. Ajunsesă și a nu își poată duce limba la gură. Au vrut să îl dea afară din serviciu. Și-a revenit cu greu. La câțiva ani după aceea întâmplare, comandantul unității Nicolae Șerbulescu, a paralizat. Puiu Radu locuiește la Hunedoara, ur este consilierul primarului. În două fiice sunt astăzi studenți. În oraș există încă antene parabolice confecționate de el.

Monalisa/HIP